

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Anders Barane

Justitiedepartementet

Nya regler om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd (Ds 2025:18)

Sammanfattning

- SKR tillstyrker de föreslagna lag- och förordningsändringar som säkrar en bindande 90-dagars beslutsfrist räknat från komplett ansökan med 30-dagars förlängning, samt att tiden pausas vid begäran om komplettering. Det kan bidra till förutsägbarhet för arbetsgivare och arbetstagare och ligger i linje med SKR:s återkommande krav på enkla, effektiva och förutsägbara processer.
- SKR tillstyrker att kopplingen mellan arbetstillstånd och viss arbetsgivare tas bort och ersätts med anmälan vid byte av arbetsgivare/anställning. Detta stärker rörligheten på arbetsmarknaden samtidigt som Migrationsverket kan göra riskbaserade efterkontroller.
- SKR tillstyrker förslaget att förlänga omställningsperioden vid arbetslöshet till sex månader, med försörjningskrav för tiden utöver tre månader. Förslaget bedöms stärka lokal och regional omställningsförmåga, underlätta snabb omställning på arbetsmarknaden och därmed bidra till Sveriges konkurrens- och attraktionskraft. SKR vill dock poängtera att man genom att ställa krav på arbetstillstånd i mer än två riskerar att det även i fortsättningen kommer bli kort om tid för en del arbetstagare i en omställningssituation.
- SKR efterfrågar en "komplett ansökan"-definition och ett serviceåtagande om 30 dagar för nyckelkompetens och strategiska investeringar (i linje med dagens praxis för högkvalificerade).
- Det behöver finnas tydlig kommunikation och en vägledning om anmälningskyldigheten så att arbetsgivare och arbetstagare förstår

vad som ska anmälas när, samt e-tjänst som minimerar administration.

SKR:s synpunkter

Förslagen genomför i huvudsak direktiv (EU) 2024/1233 ("single-permit") och SKR bedömer att många föreslagna ändringar är nödvändiga och i praktiken bundna till EU-rätten. SKR tillstyrker i huvudsak genomförandet men betonar vikten av tydliga, digitalt fungerande rutiner och rimliga övergångar.

Samtidigt finns det även delar där viss nationell valfrihet finns och där promemorian lämnar förslag på tillämpning, kanske särskilt vad gäller anmälningsmodellen vid byte av arbetsgivare.

Handläggningstid

SKR tillstyrker förslaget i 6.3 att beslut ska fattas senast 90 dagar från komplett ansökan (med möjlighet till ytterligare 30 dagar vid komplexitet). Det motsvarar direktivets krav och förbättrar dagens ordning där fyra månader gällt som allmän riktlinje. Att tidsfristen pausas när komplettering begärs är rimligt, men ställer krav på tydlig definition av vad som utgör en komplett ansökan och på proaktiv vägledning till sökanden.

Dagens serviceåtagande om 30 dagar för högkvalificerade kan med fördel tas vidare för nyckelkompetens och strategiska etableringar (t.ex. större industriinvesteringar med omfattande följeffekter för lokal/ regional arbetsmarknad och välfärd). Det ligger i linje med promemorians beskrivning av 30-dagarsspår och stärker Sveriges attraktionskraft.

Byte av arbetsgivare och anmälningsskyldighet

SKR tillstyrker förslaget i 7.2 att kopplingen mellan arbetstillstånd och viss arbetsgivare tas bort och ersätts med anmälan vid byte av arbetsgivare/anställning. Att släppa arbetsgivarkopplingen och i stället kräva anmälan när anställning upphör eller ny anställning tillträds är ett klokt genomförande av direktivet. Det minskar flaskhalsar och underlättar matchning samtidigt som indikationsbaserade efterkontroller (bransch- och riskfokus) kan värna mot missbruk. För rekrytering av hälso- och sjukvårdspersonal där legitimation gör att man under tiden man kvalificerar sig för svensk legitimation kan ha olika befattningar, kommer förslaget underlätta processen. SKR ser dock behov av tydlig kommunikation och vägledning samt e-tjänst – det ska vara lätt att göra rätt.

Förslaget i promemorian lägger plikten på arbetstagaren, men även arbetsgivaren känner ett ansvar för att anmälan kommer in i tid och görs på

rätt sätt. Arbetsgivaren har också ett ansvar för att säkerställa att alla anställda har arbetstillstånd, vilket skulle underlättas av sam-anmälan eller ett kvittenssystem för att underrätta arbetsgivaren.

SKR efterfrågar även förtydliganden kring ”ringa fall” och omständigheter som kan göra att återkallelse anses skälig, för att säkerställa proportionaliteten i sanktionsledet där återkallelse bör vara sista steg. Även här kan dock tydlig information och fungerande e-tjänster förhindra att sådana omständigheter uppstår.

När tillståndsinnehavare kan byta arbetsgivare utan ny ansökan minskar risken för onödig utflytt vid företagsneddragningar – personer kan stanna kvar i regionen och ta nytt jobb snabbare. Det stödjer befolkningsförsörjning, bostads- och skolplanering och motverkar permanenta tapp i lokala skatteunderlag.

Tillfällig arbetslöshet

SKR tillstyrker förslaget i 7.3 om utökad omställningsperiod till sex månader efter två års arbetstillstånd. Förslaget stärker lokal och regional omställningsförmåga genom att möjliggöra snabb omställning på arbetsmarknaden och minskar risken för onödiga avbrott i bosättning och skatteunderlag.

SKR vill dock poängtera att man genom att ställa krav på arbetstillstånd i mer än två år riskerar att det även i fortsättningen kommer bli kort om tid för en del arbetstagare i potentiella omställningssituationer.

För att säkerställa likvärdig tillämpning och faktisk nytta behöver försörjningskravet preciseras i föreskrift med tydliga schabloner och godtagna underlag. Promemorian anger uttryckligen att egen försörjning ska innebära att personen inte behöver behovsprövat stöd för boende/uppehälle, vilket behöver säkerställas.

SKR tillstyrker även förlängd omställningsperiod vid skälig anledning att anta exploatering samt undantag från försörjningskravet i dessa fall, vilket skyddar utsatta arbetstagare.

Lärdomar från Northvolt

Northvolts konkursbesked i mars 2025 och de efterföljande neddragningarna har visat hur snabbt tusentals jobb kan påverkas och hur beroende lokalsamhällen blir av snabb omställning. SKR har lyft att detta är en nationell angelägenhet och att batteriproduktionen är viktig ur både klimat- och konkurrenskraftsperspektiv. Länsstyrelsen Västerbotten har fått ett regionalt samordningsuppdrag och konkursförvaltaren har under

våren/sommaren hanterat neddragningar efterföljt av försäljning och nystart.

Migrationsprocessen hänger ihop med omställningsarbetet. När stora grupper med arbetstillstånd snabbt måste hitta nya arbetsgivare bör regelverket och Migrationsverkets arbetssätt främja rörlighet inom regionen i stället för utflytt. Förlängd omställningstid och anmälningsplikt i stället för ny ansökan förenklar processen – men det finns även behov av samverkan lokalt för att även kunna planera insatser såsom SFI, vuxenutbildning, bostäder och barnomsorg.

Analyser kopplat till Northvolt pekar på betydande långsiktiga effekter på skatteunderlag och sysselsättning i scenarier med större avveckling – ytterligare skäl för proaktiv nationell och regional samordning.

SKR har redan innan Northvolts konkurs pekat på att kommunerna bär en oproportionerligt stor risk i den gröna industriomställningen och efterlyst starkare statlig medverkan i planering, finansiering och processledning – inklusive kortare handläggningstider och myndighetssamverkan som underlättar kompetensförsörjning. Dessa slutsatser står sig.

Övergripande synpunkter

I remissyttrandet över SOU 2024:15 framhöll SKR att regelverket för arbetskraftsinvandring ska vara enkelt, effektivt och förutsägbart samt att Sverige måste kunna rekrytera kompetens när den inte finns att tillgå inom landet/EU. Promemorian bidrar genom förslag som kan bidra till en mer effektiv handläggning och bättre förutsättningar för omställning. SKR betonade då också behovet av stärkta kontroller mot exploatering, vilket promemorian öppnar för.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson,
Ordförande